

КОМИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ при СОВЕТЕ МИНИСТРОВ Литовской ССР

Аппарат уполномоченного КГБ

районе

АГЕНТУРНОЕ СООБЩЕНИЕ

Источник "Ivan"

№ л/д.

„ 4 “ kovo

1969 г.

Принял Kalakauskas

По делу

1969 m. vasario mėnesio pabaigoje šaltinis kalbėjosi su Petrausku Cezariu. Pokalbis buvo gana ilgas.

Visų pirma Cezaris užsiminė apie savo kelionę į Kauną (Petrauskas Cezaris buvo Kaune š.m. vasario mėnesio 18-21 d.d.), kuria, pasak jo, jis buvo labai patenkintas)

- Būdamas Kaune, - kalbėjo Cezaris šaltiniui, - aš pasitikrinau savo sveikatą pas pažįstamą mediką, nu ir šiaip laiką gerai praleidau.

Buvau nuėjęs pas savo gerą draugą Toliušį. (Cezaris šaltiniui tą buvusį liaudininkų lyderį advokatą Toliušį labai dažnai primena. Cezaris jį laiko labai dideliu autoritetu, ypač tarptautinės politikos klausimais).

Kalbėjosi su juo apie neseniai mirusį buržuazinį veikėją Klimą.

Po to Cezaris taip kalbėjo:

- Skaitydamas š.m. pirmuosiuose "Švyturio" žurnalo numeriuose buvusio buržuazinės Lietuvos ministro-pirmininko Merkio sūnaus Gedimino Merkio atsiminimus apie paskutines buržuazijos dienas Lietuvoje, aš prisiminiau, kad 1940 m. birželio 29 dieną, per Petrines, Palangoje mačiau ir kalbėjausi su buvusiu ministru-pirmininku Merkiu ir buvusiu užsienio ministru - Urbšu, kurie, mano manymu, ruošėsi bėgti į užsienį.

Vėliau man ir mano žmonai Urbšas pasakojo, kad 1940m. jis ir Merkys tikrai buvo pabėgę į Vokietiją, bet trumpai ten pabuavę, sugrižę atgal į Lietuvą.

(Pasak Urbšo, ten jiems nesimatė jokių perspektyvų jų karjerai).

Toliau Cezaris šaltiniui kalbėjo, kad Urbšas dabar jau nebeprisimenąs to atsitikimo, bet Cezario žmonai patvirtinus, jis ir vėl prisiminė.

- Matote,- kalbėjo Cezaris šaltiniui,-Urbšo dabar atmintis jau nekokia. Jis kai kuriuos įvykius arba jų detales nebeprisimena arba prisimena miglotai,netiksliai.Užtat man tenka jį kai kur pataisyti,pakorektuoti.

Mat Urbšas rašo savo atsiminimus. O labai svarbu,kad tokie žmonės rašo savo atsiminimus. Tai bus dokumentai,paliekami ateinančioms kartoms,istorijai.

Buvę praeities veikėjai baigia senti ir išmirti.Užtat ir yra labai svarbu,kad jie savo atsiminimus užfiksuotų.

Man apie tai minėjo,- toliau kalbėjo Cezaris,- net ir dabartiniai mūsų"šulai" Gedvilas su Korsaku.

Neperseniai Korsakas sakė,kad "reiktų ir tau ,Cezari, memuarus parašyti",o aš jam į tai atsakiau: "Jeigu meluosiu būsiu niekšas, o jei rašysiu tiesą - tai ir vėl atsidursiu ten,kur buvau..."

Kalbantis šaltiniui su Cezariu apie naujai išėjusią Paleckio atsiminimų knygą "Žingsniai smėly" 1926m. ,Petrauskas išreiškė savo didelį nusistebėjimą,kad Paleckis savo knygoje labai palankiai atsiliepia apie valstiečių- liaudininkų partiją, ypač apie jos veikėjus Toliušį ir _____.Jis ypač giria tą vietą knygoje,kur stenografiškai atpasakojamos šių veikėjų kalbų ištraukos suseime 1926m. gruodžio pabaigoje, kur šie veikėjai žodžiais pasmerkė įvykdytą fašistinį perversmą.

Vėliau Cezaris šaltiniui gana išsamiai išdėstė savo reabilitacijos reikalą.

- Neseniai tuo reikalu kalbėjau su Saugumo komiteto pirmininku Petkevičium. Šis man pranešė,kad klausimas bus išspręstas specialioje komisijoje,kuri nagrinėja panašius klausimus.Iš jo nieko konkretaus taip ir nesužinojau,nors įsitikinau,kad jis su mano byla yra susipažinęs .

Vėliau kalbėjau su prokuroru Bakučioniu,kuris man daro labai gero žmogaus įspūdį.Ir šis nieko konkretaus nepatarrė.

Man geras pažįstamas Trakimas,kuris dirbo prie Sniečkaus,man pasakojo,kad Sniečkus su mano byla yra susipažinęs, bet jis labai atsargus ,ir jokių konkrečių darbų mano reikalu nesiima.

nesiima.

Taigi, dabar belieka tik laukti, kas bus toliau, nors man labai rūpi žinoti, kokios yra nuomonės mano reikalui ir mano asmeniui pačios komisijos nariai ir kas jie yra per vieni patys.

O aš manau, kad jie patys visaip tyčia delsia, tiesiog nenori reabilituoti, nes mane reabilitavus, jiems tektų gražinti mano nuosavybę - gyvenamąjį namą, kur šiuo metu gyvena kažkoks partijos sekretorius.

Mums kalbant apie memuarus ir apie Klimo mirtį, Cezaris šaltiniui pasakė, kad Klimas yra parašęs savo slaptus atsiminimus, kad Cezariui juos skaitytės.

Справка: Петраускас является объектом дела оперативного наблюдения № 286.

Задание: Во время очередного посещения Петраускаса поинтересоваться, что он будет говорить в отношении инцидента на Советско-Китайской границе и какие в связи с этим будет делать выводы и прогнозы.

Ст. оперуполномоченный 5 отдела КГБ при СМ
Литовской ССР - майор

(Подпись)
(Калакаускас)